

Rälspiken

Göteborgs
Modelljärnvägssällskap

Nr 3, juni 2018

Rälspiken

Just nu

I fornstora dar'

Dortmund

Göteborgs Modelljärnvägssällskap är en ideell förening som äger och bygger en modelljärnvägsanläggning i skala O, 1:45. Sällskapet bildades 1945.

2018 består styrelsen av

Ralph Milthon
Ordförande

Leif Johansson
vice ordförande

Torbjörn Ek
sekreterare

Lennart Risfelt
kassör

Kjell Persson
ledamot

Nils Pihlgren
ledamot

Hans Johansson
redaktör

Medlemskap erhålles genom att betala in årsavgiften 700 kr på föreningens plusgirokonto **24 14 19 – 1**.

Under våren 2017 har vi flyttat till Hisingen. Föreningens besöksadress är nu Bror Nilssons Gata 4A på gamla Götaverksområdet. Buss 16 eller färjorna på älven är bra transportmedel. Betalparkering finns direkt utanför lokalen men är dagtid ofta fullbelagd.

Brevadressen är densamma

GMJS c/o Torbjörn Ek

Kobbarnas väg 15

416 64 GÖTEBORG

Vill Du komma i kontakt med oss går det säkert med någon av nedanstående

Ordföranden 0708 – 45 35 88

Sekreterare 031 – 19 37 36

Sekreteraren: torbjorn_ek@hotmail.com

Redaktörn': hasses@telia.com

Text och foto, där intet annat anges, står redaktören för.

Se även vår hemsida

www.gmjs.se

Vi finns även på Facebook

Omslagsbilden visar en av våra nya medlemmar, Stein Jergill, i färd med att spika räls. Vi har fått flera nya medlemmar som nu med stor entusiasm aktivt bidrar i uppbygg-nadsarbetet.

Å andra sidan.....

anses det nu vara sommar. Vintern sjungde ju på sista versen i april och så kom sommaren sedan direkt i maj. Årets maj var den varmaste sedan slutet på 1800-talet. Vart tog våren vägen? Några som dock inte har sjungit färdigt är T & T, Trump och Transportstyrelsen. I förra numret ondgjorde jag mig över Åandena och snart är det dags att ta itu med modernt språkbruk där bl.a. starka verb är min favorit. Jag tycker att man skall värna om det fina gamla svenska språket och minnas hur vi böjer våra härliga verb t.ex. simma-sam-summit, rinna-rann-runnit, springa-sprang-sprungit, bryta-bröt-brutit, lägga-lade-lagt och det som nu är högaktuellt räls-spikning, spika-spak-spukit. Skämt åsido, men när tillräckligt många tokar använder ett ord felaktigt så blir det helt plötsligt rätt! Ur led är tiden – det var bättre förr, ju förr dess bättre! Som läget är nu så har Gustaf III:s skötebarn annat och tänka på så någon ny SAO är nog inte på gång.

Trumpen avhandlades ju för några nummer sedan så nu några ord om IT-skandalen på Transportstyrelsen. Att outsourca ligger tydligen i tiden. Mindre vanligt är dock att insourca. De enda exemplen jag kommer på är invandrarna och klimathoten. Sällan har vi väl haft så många oväder och översvämningar som de senaste åren. Växthuseffekten är dock inte att förakta. Tänk, att snart har vi medelhavsklimat här uppe i Svedala. Det kommer att innebära att behovet av att flyga till Costa Brava minskar. Det kostar, bra va'? Vi slipper också isbjörnar på gatorna och de meningslösa dubbdäcken. Bär man sig dumt åt på vintergatan hamnar man i diket. Med dubbdäck i 70 km/h, med vanliga däck redan vid 40 km/h. Man slår sig mycket mer i 70 än 40! Outsourcningen lär dock fortsätta. Det finns fördelar. Kan vi inte sourca ut militären, vädret, regeringen och kungahuset? En reporter ville fråga kungen hur det är att vara gift med en som är lat, men överhovkontrollanten förstod nog inte ordvitsen, så det blev ingen intervju.

Nu när Transportstyrelsen lagt ut hela körkortregistret, med foto och allt, till dataknuttar i utlandet så skall Du inte bli förvånad om ditt namn och foto snart dyker upp i något annat sammanhang t.ex. reklam för medel mot håravfall. Bland de ca 5 000 000 fotona finns många flintisar (bl.a. undertecknad) som kan stå som varnande exempel på hur det kan bli när man inte använder BrylCreem. Det är bra att vara renhårig, det sa alltid min mamma. Hon hade en liten keramikverkstad hemma i källaren. Jag föreslog att hon skulle annonsera och sälja lite under rubriken HEMBRÄNT men hon vågade inte, eller fotbollsgribben som kom hem och berättade att han nu hade kommit med i A-laget. Pappa tyckte att det va' fantastiskt medan mamma blev riktigt bekymrad. Alla ord betyder minst två olika saker. Svenska språket är fantastiskt!

Hans

Tåg i Sverige och utomlands

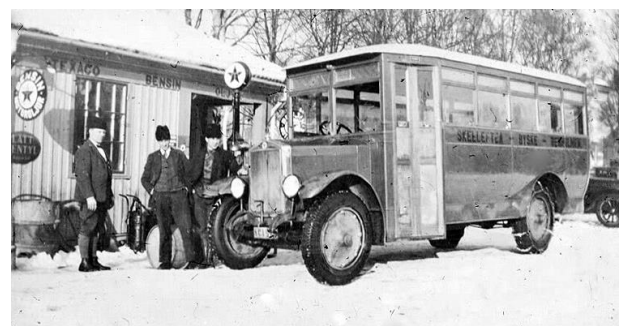

Redaktörens patriotiska självkänsla förbjuder honom att berätta vilka foton som tagits var. Som en liten ledtråd kan dock nämnas att fotot från utsiktsgagnen till höger inte är taget i Sverige...Dukningen i den moderna Svenska returationen görs också av kunden själv. Allt för att hålla trivselnivån på den Svenska lagomnivån.....Medtag egen bordsduk! Nativiteten i Sverige är låg. Det förstår man när man ser en Svensk sov/liggvagn.

Tiderna förändras

Förr köpte man bensin hos lanthandlaren eller på apoteket. Nu köper man mjölk och Magnecyl på bensinstationen.

Rälspikens historia

På 1950-talet var klubbens meddelanden enbart stencilerade maskinskrivna blad såsom detta nr 2 från den 20 mars 1957. Här berättar sekreteraren att spårlängden är ca 200 m, att man slagit i ca 80 000 rälsspikar, dragit 2 347 m elkabel, använt 250 kg gips, 186 häftplåster och inmundigat ca 4000 koppar kaffe.

Nästa steg blev att klubbens meddelanden namngavs SKARV-JÄRNET. Den övergick dock så småningom till en privat utgiven modelljärnvägstidning.

Från och med 1966 återgick klubben till ett eget något enklare medlemsblad, nu kallat RÄLSPIKEN. Detta utseende behölls under åren 1966 – 1969.

Åren 1970 – 71 fick bladet ett nytt huvud med en stiliserad räls-spik eller räl-spik eller räls-pik....

1971, och endast detta år, bytte man åter utseende på medlemsbladet. Nu framgick tydligt att det var frågan om en RÄLS-PIK.

1972 kom den numera legendariska RÄLSPIKEN med GMJS-bokstäverna fiffigt inordnade i ett ånglok. Emblemet ritades av vår egen konstnär och stilist, Sven-Bertil Johansson. Denna logotype höll i 20 år. Först 1992 ersattes det av lokskylts-emblemet som nu är välbekant.

1992 kom så tidningens emblem som har gällt fram till nu. Ända fram till ca 2005 var lokskylten i stiliserat svart/vitt. Först då gick vi över till den färgade och mer naturliga varianten. Tidningen trycktes/kopierades dock i svart/vitt och det var enbart till julnumret som vi kostade på oss en framsida i färg. I och med att vi numera använder oss av datorer så skrivs hela medlemsbladet naturligtvis i färg. De som har en mail-adress får sin RÄLSPIK elektroniskt. Det är styrelsens önskan helt övergå till elektronisk distribution i framtiden. att fler medlemmar anammar mail-varianten.

Så länge jag kan minnas hette vår redaktör Lars-Erik Bernström. Han har, genom sitt kunnande och sin ömsom precisa och ömsom dråpliga språkbehandling, glatt oss genom många år. Ett tack till Lasse för många trevliga läsestunder genom åren. Lasse dog år 2000.

1997 lämnade Lasse över till Leif Ohlsson. Leif har med den äran fört traditionen vidare. I och med Leif har dataredigering införts och bladet blev tvåspaltigt och fått avsevärt fler bilder och bilder av högre kvalitet. Tack Leif för Dina fina insatser under 11 år.

Det är nu 10 år sedan jag åtog mig redaktörskapet 2008. Tiden går fort. Utseendet på bladet har inte förändrats i någon större grad. Kanske har det blivit lite fler bilder och nu är den skriven helt i färg. Tyvärr försvann ritningssidorna i och med att Svante Runberger lämnade oss. Ingen har ondgjort sig över detta men finns det intresse att bygga en massa lok och vagnar kan vi naturligtvis återuppta traditionen.

Hans Johansson
redaktör

Just nu

Här kommer en liten redogörelse över vad som pågår i klubben.

Till vänster ser vi en av de söndagar, 29 april, som vi hade öppet hus och visning av vår lokal och pågående bygge. Ett 40-tal besökare lät sig imponeras av hur långt vi kommit på lite drygt ett år. Vårt entresolplan tog ju lite drygt 3 månader att färdigställa så själva anläggningen har vi byggt på ca 13 månader.

Vi kunde också för första gången provköra flera av de färdiga sträckorna. På vår paradlinje gick X2 och en My och flera andra sträckor provkördes med Hilding Carlsons turisträlsbuss. Den tog sig fram strömlöst då den går på batteri och är radiostyrd.

Just nu pågår också stolpbygge till vår paradlinje. Där behöv ca 50 nya stolpar med moderna utliggare.

Ralph har också påbörjat bygget av vår läktare. När detta skrivs, mitten av maj, är alla stöden och en del räcken monterade.

En vanlig arbetskväll. Här ser vi 6 medarbetare i full aktion med rälsspikning och makadamisering, de största arbetsuppgifterna just nu.

Vad har fotboll gemensamt med tåg? Tisdagen den 17 april styrde undertecknad sin bil mot Skåne för vidare färd mot mässan, Intermodellbau 2018 i Dortmund, näst nästföljande dag. Det är fyra år sedan jag var där senast vilket säger mig att tiden går alldeles för fort. Det känns som det var häromdagen. I år var det dessutom 40-års jubileum vilket dessvärre inte märktes så mycket av på aktiviteterna. Synd, för lite mer hade man kunnat göra för, av och under ett jubileumsår. Nåväl, det var inte därför jag reste dit. Mest åkte jag för att det blivit lite av en tradition att ta en tur med min svåger, som för övrigt var den som först såg till att jag besökte mässan i Dortmund. En förtida femtioårspresent, så att säga. Dessutom bodde och arbetade han vid tillfället i Tyskland vilket naturligtvis underlättade det hela. I vart fall befann vi oss där utanför portarna redan kvart i nio på torsdagen. Att det dessutom denna gång var strålande sol och 27 graders värme bidrog till njutningen. Dags att fortsätta ut i världen. Utställare från hela Europa fyller upp totalt 53 000 kvm. Tillverkare trängs med handlare som trängs med föreningar. Tåg, tanks, flyg, bilar, båtar och till och med drönare, som nu dessutom fått en egen hall, finns där. Om det även blir så nästa år återstår dock att se. Bara det som säljer överlever. Vart tog skala Noll vägen? För ett par år sedan när skala Noll kom i ropet igen, var det ett antal utställare i den skalan på plats även här. Denna gång var det bara ett antal som visade upp något av det vi är intresserade av. Lenz, Demko och Wunder är några av de som utvecklar och tillhandahåller modeller i skala Noll. Kan det vara så att Buseckerdagarna själ lite av deras närvaro här. Busecker Spur 0-tage är också en sevärd mässa. Den har vuxit de senaste åren varvid man kan tänka att de som ställer ut där inte är med här. Dessutom är den mässan en månad tidigare, det vill säga i mitten/slutet på mars. Kanske kan det också vara så att mässkostnaderna betyder att en mässa är "enough". Fotografera, fotografera och skaffa habegär. Så fördrevs i alla fall resten av torsdagen innan vi lämnade hallarna. Ett tips för er som ska besöka mässan någon gång är att som vi försöka pricka in torsdag-fredag. Även om man tycker att det kan bli för mycket folk runt kring en är det inget mot lördag-söndag då alla barnfamiljer ska dit och titta. En rolig attraktionerna denna gång var att istället för flaskskepp hade man byggt små tågbanor enligt samma princip. Flaskorna var naturligtvis av något större modell för att kunna hårbärgera en miniatyranläggning men gav i övrigt samma intresse för hur det var gjort. Hur f-n får man in en liten tågbanan i flaskan? Dessvärre fick jag ingen möjlighet att fråga. Fredagen kom vi lite senare. Dels hade vi hittat ett trevligt frukostställe där man fick god fralla och gott kaffe till en rimlig peng, dels hade svågern tvingat mig att bli laglig bilförare i Tyskland. Alla städer och samhällen som har en umweltszon, krav på avgasrening, vilket nästan alla har, kräver att man kan certifiera detta. Därav var vi tvungna att besöka en, i mitt fall, auktoriserad Volvohandlare för att kunna styrka att bilen hade tillräcklig avgasrening för att få framföras på laglig väg. Man föräras då ett litet grönt märke som klistras på insidan av vindrutan, på höger sida, till det facila priset av sex euro. Hur många vet det som åker på semester. Men bötfälld kan man bli om man inte har det. Sen bar det naturligtvis åter tillbaks till mässan. Mer fotografering, mer prat, mer habegär, ja det är så man fördriver sin fritid helst om man kan. Men parkering då? Det är lätt att få plats vid mässan med bil om man som vi, bodde lite utanför. Hotellpriserna i närheten av mässan har stigit till nästan det dubbla sedan vi gjorde vårt senaste besök. Därav tar man ett hotell till rimlig kostnad i en av Dortmunds trevliga förorter och får på så vis även se lite av omgivningarna runt stan. Resan in till mässhallarna tar inte mer än femton minuter. Det finns gott om P-platser vid mässan. Skulle det av någon anledning vara fullt där så är även parkeringen på Signal Iduna Park öppen, Borussia Dortmunds hemmaarena, där vi parkerade denna gång. Så visst hör tåg och fotboll ihop! Match spelades för övrigt på kvällen mellan Borussia Dortmund och Bayern Leverkusen, vilken gav hemmalaget en bra seger. Efter att mättnadsgraden på mässbesökandet infunnit sig samt att alla nödvändiga inköp var avklarade så var det dags att hämta bilen och hitta på lit mer på eftermiddagen. Ett första stopp gjordes i Dortmunds största butik för MJ-entusiaster. Vitrin efter vitrin med lok från olika tillverkare var uppräddade i långa banor. Mest i HO förstås. Tvåräls, treräls, analogt och digitalt allt efter behov och önskemål fanns där. Även en stor mängd av begagnat för den som känner för det. Efter en kort fika tog vi oss vidare till en annan av Dortmunds stadsdelar. Nu för att titta på det stan är mest känd för - det vill säga DAB. Dortmund Actien-Brauerei. Grunden även för svensk lageröl om ni inte vet. Men vi ska inte ha någon skola i det nu. De har ett litet trevligt museum i anslutning till bryggeriet där vi strosade runt någon timma eller så och fördjupade oss i historiken kring ölets historia och deras bryggeri. En tur dit om ni är där rekommenderas varmt.

Efter denna lilla utflykt var dessvärre även denna dag till ända och vi kände oss manade att försöka hitta ett trevligt matställe. För den som vill äta gott är det lätt att hitta bra och prisvärda ställen i Tyskland. I vårt fall stannade vi först vid ett litet lokalt ställe där vi tog en pilsner i solen, före maten. Där efter styrde vi kossan mot en asiatisk restaurang i orten Witten, utanför Dortmund, som vi Googlat fram under tiden. Tänk på att alkohol och bilkörning inte är att rekommendera oavsett var man befinner sig här i världen. Dock brukar undertecknad ta sig en pilsner oavsett när jag kör på autobahn i Tyskland då det känns lugnast så. Hastigheten där ligger aldrig under 130 km/h. Jaha, mer kunde jag inte sätta på pränt denna gång så tills vi åker nästa gång får ni hålla till godo med detta hälsar skribenten.

Vid pennan
Torbjörn

**INTER
MODELLBAU 2018
DORTMUND**

GDPR

Som du säkert uppmärksammat så trädde den nya GDPR-förordningen i kraft den 25 maj och styrelsen vill upplysa dig om att vi för en medlemsmatrikel där vissa personuppgifter är sparade. Vi har denna matrikel för att kunna skicka ut Rälspiken och annan information till dig.

De uppgifter vi har sparade är:

Namn

Adress

Telefon- och/eller mobilnummer

E-mailadress

Födelsedatum (ej personnummer)

Medlemsnummer

Vi registrerar alltså, som synes, inte ditt personnummer men håller reda på om du uppnått pensionsåldern, detta för att kunna erhålla bidrag från kommunen.

Matrikeln, som endast används i det ovan angivna syftet, finns ej tillgänglig för allmänheten och kommer heller inte att lämnas ut till någon.

Om du av någon anledning inte vill finnas med i den så kontakta styrelsen.

Ordföranden

Maj månad har länge varit ökänd som en svårslagen månad i meteorologkretsar men nu är rekordet slaget. 2018 är året som klår den mångåriga rekordinnehavaren 1889 – med råge.

Det var i Göteborg som man i slutet av 1800-talet registrerade en medeltemperatur på 15,8 grader. I år har dock SMHI mätt upp en medeltemperatur på över 17 grader i Göteborg under maj månad – en temperatur som vore normal under självaste sommarmånaden juli.

Ja, det har varit kämpigt ibland utomhus men inne på klubben har vi haft en relativt dräglig temperatur nere i hallen. Uppe på entresolen har vi också haft värmerekord! Arbetet har därför fortgått som vanligt. Tack till alla som ställt upp och jobbat trots eller kanske tack vare vädret. Tids nog är det som vanligt igen.

Solen

Solen är en stjärna av en relativt vanlig typ som befinner sig i centrum av vårt solsystem och som bildades för ungefär 4,6 miljarder år sedan när ett moln av gas och stoft i Vintergatan drogs samman. Solens utstrålade energi i form av ljus och värme som når jorden är en förutsättning för allt biologiskt liv på planeten jorden och den globala jämvikt som råder sedan miljarder år tillbaka i vädersystem och havsströmmar. Solen är en medelstor stjärna.

Solen är det största objektet i jordens närhet och dess diameter är cirka 109 gånger större än jordens, vilket gör den drygt en miljon gånger större än jorden (det får alltså plats en miljon jordklot innanför solens yta).

Solen befinner sig i utkanten av galaxen Vintergatan 26000 ljusår från Vintergatans centrum. Solen rör sig med en hastighet av 792 000 km/h relativt Vintergatans centrum. Det tar drygt 240 miljoner år för den att förflytta sig ett varv runt Vintergatans centrum.

Avståndet från jorden till solen är cirka 108 gånger solens diameter = 150 miljoner km. Det ljus som alstras av solen når jordytan efter $8 \frac{1}{3}$ minuter. Merparten av solens massa, ungefär 73 procent, består av väte (H). Den höga temperaturen i solens centrala delar, som beräknas vara 15 miljoner °C, gör att väte omvandlas till helium (He) genom fusion.

Tack

Först vill jag uttrycka en stor glädje och tillfredsställelse över att få vara ordförande för det nu mer än 70 år gamla GMJS. Otroligt mycket har under dessa år utförts av alla hängivna medlemmar och modellbyggare. Jag hade förmånen att under slutet av 50-talet och början av 60-talet, som ung aspirant, lära känna gamla profiler som Lars Bernström, Helge Sundhamn, Stig Nyberg, Svante Runberger med flera. Som aspirantprov kom jag då att bygga en godsvagn litt G. Dock kom annat i vägen och jag kom att lämna sällskapet. Så, en vacker dag många år senare, hittade jag på vinden den gamla G-vagnen som var illa demolerad av mina barn och jag kom för mig att renovera den. När detta var gjort kändes det som den borde provköras och varför då inte söka upp GMJS som hade räls i rätt skala. Detta skedde våren 2011 och jag erinrade mig att arbetskvällarna brukade vara på torsdagar. Bergslagsparken var adressen då och den borde vara samma nu. Jag anlände vid sjutiden, precis mitt i kaffepausen. Ett antal, för mig helt obekanta och förvånade ansikten dök upp för mig, men när jag presenterade mig och refererade till de ovan nämnda namnen förstod man min bakgrund som intresserad modellbyggare och jag blev därefter ny medlem. En ny test på min förmåga blev att löda kontaktledningsstolpar men sedan blev det många andra arbetsuppgifter och jag växte in i gänget. Hemma började också bygga ett lok, D-lok nr 109 som förhoppningsvis snart är färdigt.

År 2014 dök det allvarliga problemet upp att vi skulle bli avhysta ur vår lokal i Bergslagsparken på grund av Västlänken. Risken var att mitt och alla andras medlemskap kanske skulle upphöra men vi fick ju till slut, efter stora ansträngningar, en ny fin lokal på Lindholmen jan 2017 och sällskapet kunde fortsätta att existera. Det som nu gläder mig och gör mig optimistisk inför framtiden är den pånyttfödelseanda som nu genomsyrar GMJS. Vi har blivit flera medlemmar och vi är många som på arbetsdagarna/kvällarna på måndagar och torsdagar utfört ett arbete som blivit över förväntan. Det är planerare/visionärer, byggare, räsläggare, elektriker målare med flera glada amatörer. Arbetsglädjen är det inget fel på. Om någon känner sig sugen på att hjälpa till så är det bara att komma ner till oss.

Jag vill därför med dessa ord rikta ett **STORT TACK** till er alla som medverkar till vår framtid dels genom egen medverkan och dels genom att stödja oss genom att vara medlem.

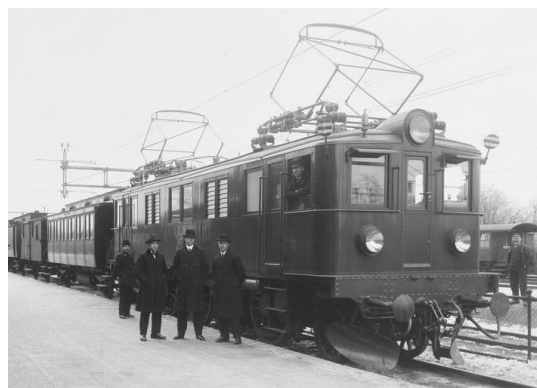
Jag vill också rikta ett tack till min kunnige företrädare som ordförande, Leif Johansson, som under många år ledde GMJS. Det känns nu tryggt att ha med honom i styrelsen som vice ordförande.

Om du inte har möjlighet att besöka oss så gå gärna in på www.gmjs.se och sök under fliken anläggningen så kommer ett bildgalleri visande byggnationen.

Ralph

Godsvagn Litt G

D 109 i Skövde 1926. Foto Jvm

D 109 som museilok i Kolforsen 2006.
Foto Markus Tellerup

Min modell av D 109 som snart är klar för premiärtur.

Foto Ralph Milthon